

УДК 316.77+502/504

А. С. ЛОБАНОВА, О. КУЗЬОР

ЛЮДИНА – ІНФОРМАЦІЯ – ПРИРОДА: РИЗИКИ ТА ШАНСИ ВЗАЄМОВПЛИВУ

У статті досліджено проблему взаємодії й взаємовпливу людини, інформації та природи. Зокрема, обґрунтовано наукову думку про те, що в умовах інформаційного (програмованого, постіндустріального) суспільства інформація виступає не тільки базовим ресурсом людини, а й атрибутом суспільного життя, виконуючи роль посередника між людиною і природою. Проаналізовано й розглянуто ризики та шанси, які несе інформація для людини й природи. Проведено ідею стосовно необхідності поширення правдивої інформації, яка б зменшувала небезпеку сучасного світу з метою збереження здоров'я й життя людини, а також екологічного балансу в природі.

Ключові слова: людина, інформаційне суспільство, природа, ресурс, інформація, ризики, шанси, небезпека, збереження життя й природи.

Сучасний світ занадто ускладнюється завдяки технологізації та інформатизації не тільки сфери виробництва, а й повсякденного життя людей. Звісно, названі процеси, з одного боку, полегшують працю та життєдіяльність людей, а з іншого – обтяжують, оскільки збільшується інформаційне й технологічне (техногенне) навантаження на людину, особливо в технополісах і великих промислових регіонах, відволікаючи її від соціального та природного середовища, в якому вона живе й працює. Під впливом інформатизації змінюється спосіб і характер життя, обмежуються «живі» міжособистісні комунікації, натомість формується штучно створений віртуальний світ, який набуває здебільшого надуманих, нерідко мімікрійних (маскувальних, імітаційних) форм, за якими приховується, а подекуди й пригнічується «жива» та динамічна людська природа. А технологізація виробництва, яка здійснюється завдяки накопиченню нової інформації й нових знань і має за мету постійне економічне зростання, у свою чергу, збільшує деструктивне навантаження на природу, погіршуючи екологічний стан довкілля, який негативно впливає на людину та її стан здоров'я.

Тобто в ціннісно-діяльнісній тріаді «людина – інформація – природа» в сучасному світі, зокрема в промислових регіонах, які є інформаційно й техногенно насиченими, екологічно перевантаженими завдяки розвитку розуму людини, існують різноманітні за своїм характером вектори взаємовпливу та посилюються різні за своїм характером наслідки, що створює актуальну для соціологічної науки проблему, яка потребує постійного вивчення й наукового пояснення.

Тому дослідження, виявлення та окреслення ризиків і шансів, які існують у діяльнісних процесах людини з інформацією та людини з природою, зокрема в межах промислового регіону, є актуальними й своєчасними.

ми, оскільки сприяють пошуку адекватних шляхів нейтралізації негативних тенденцій та наслідків, які незмінно супроводжують ці процеси.

Проблематика, окреслена в цій статті, звісно, не є новою, оскільки філософське осмислення взаємодії людини з природою бере свій початок з епохи античності й не завершується, а, навпаки, поглиблюється в сучасну добу, залучаючи до свого дискурсу інформацію як невід'ємний концепт діяльнісного простору індивідів.

Проблематика взаємозв'язку природи та людини, зокрема етичних аспектів, наявна в працях сучасних учених: В. П. Алексеева, В. А. Анучина, І. М. Забеліна, В. Н. Казначеева, О. Леопольда, Н. Ф. Реймера, В. Хесле, С. С. Шварца, А. Швейцара та ін.

Проблеми взаємовпливу інформації на суспільство загалом і людину зокрема є предметом наукових досліджень В. Г. Афанасьєва, В. М. Горюго, І. Земана, А. Д. Колмогорова, А. І. Суханова, А. Д. Урсула, К. Черрі, К. Шеннона та ін. Разом з тим з темпоральністю часу швидко змінюється просторове соціально-природниче середовище життєдіяльності сучасної людини, неоднозначно впливаючи на її життя, що, звісно, потребує релевантного наукового осмислення.

Тому *метою статті* є з'ясування й характеристика ризиків і шансів, які виникають унаслідок взаємовпливу людини, інформації та природи. У процесі цього дослідження спробуємо дати відповіді на такі питання:

Які особливості має інформаційне суспільство?

Як взаємодіють людина і природа через посередництво інформації?

Які ризики несе і які шанси надає інформація для людини і природи?

Становлення інформаційного (М. Кастельс) чи програмованого (А. Турен) суспільства супроводжується радикальними перетвореннями й змінами в соціальних і суспільних відносинах. Аналізуючи сучасні теорії інформаційного суспільства, український соціолог А. Малюк підкреслює, що воно є одночасно глобальним, «ключову роль у життєдіяльності якого відіграють інформаційні технології, системи комунікацій і знання», а для характеристики перетворень, які йому властиві, створено низку концептів і метафор, у яких виражається образ нового світу: «мережі акторів» (В. Latoar), «економіка знаків» (S. Lash), «мінливий модерн» (З. Бауман), «постсоціетальне суспільство» (Д. Урри) [1, с. 23]. (Це цитата зі статті А. Малюка) Ці концепти яскраво відображають і зміни, що відбуваються в соціальних відносинах.

Так, завдяки інформаційно-комунікаційним технологіям (ІКТ) з'являються необмежені мінливі мережі віртуальних зв'язків; формуються нові виробничі структури – транснаціональні корпорації, які «здійснюють економічну просторову експансію шляхом аутсорсингу та субконтролю» [2]; виникають нові типи соціально-мережових організацій, які здатні миттєво реагувати на діяльність урядових структур і втручатися в державну політику в будь-якій галузі суспільного життя. Тож погодимося з

А. Малюком, що «інформаційні мережі ведуть до виникнення «культури реальної віртуальності», ґрунтованої на електронних ЗМІ та глобальній комп'ютерній мережі», а відтак, «уся сфера людської діяльності базується на доступі до інформації й технологічних інноваціях» [1, с. 25].

Нова інформація й нові знання, які щоденно продукуються в сучасному світі, зокрема в комп'ютерних мережах, суттєво впливають на світогляд людини, на її зв'язки з навколишнім світом – і соціальним, і природним середовищем. Тобто історично сформовані діяльнісні відносини «людина – природа» все активніше заміщуються діяльнісно-когнітивною формою відносин: «людина – інформація – природа». А це означає, що між людиною і природою атрибутивно існує й постійно мультиплікується своєрідний об'єкт (суб'єкт?) – *інформація*, який, будучи породженим людиною, із часом перебирає на себе її природну функцію – самостійного впливу на соціальне та природне середовище. Як зазначає професор Б. А. Головка, інформація є «базовим ресурсом усіх суб'єктів соціальної дії, проте вона не безпосередньо детермінує соціальну дію, а лише створює інформаційне підґрунтя для формотворного вияву логіки мережі в усьому розмаїтті суспільних практик» [3, с. 121]. Оскільки інформація продукується ким завгодно і де завгодно, вона не завжди буває правдивою й нерідко несе в собі псевдомеседжі, фейки, які спотворюють реальну дійсність. Однак люди звикли довіряти засобам масової інформації, тому практично завжди сприймають «на віру» все те, що «подається» ними. Тому виникає **ризик¹** довірливого (бездумного) сприйняття значною кількістю людей псевдоінформації як правдивої й такої, що відповідає дійсності. Тобто йдеться про деформацію суспільної свідомості окремих груп людей під впливом маніпулятивних технологій, які реалізуються окремими ЗМІ й політичними акторами, що переслідують особистісні чи групові політичні інтереси. Останніми роками (з листопада 2013 р.) обсяг псевдоінформації, яка подається, наприклад, російськими мас-медіа, вражає своєю політичною загостреністю й ненавистю до українців.

Так, журналіст Ігор Лосик дослідив, як російські ЗМІ та проросійські громади в соціальних мережах маніпулюють інформацією, фотографіями й відео та довів, що найчастіше вони беруть одіозні, криваві або емоційні знімки з інших країн і подій, видаючи їх за українські. Наприклад, у соцмережах активно поширюють фото маленької дівчинки біля вбитої жінки, описуючи його як фото подій на Донбасі, насправді це кадр з білорусько-російської стрічки 2010 р. «Брестська фортеця», або телеканал «Світ 24» показує «біженців з України», які насправді з Косова, чи фото з Боснії видається за жорстокі дії українських військових, або за допомогою фотошопу поширюється інформація, що космонавти нібито підтримують угрупов-

---

1 Ризик будемо розглядати в широкому його розумінні як небезпеку, що реально існує в конкретних суспільних умовах, яка може виявлятися для людини у вигляді різних збитків чи шкоди для його здоров'я, умов життєдіяльності або власне життя.

вання «Донецька народна республіка», яке в Україні визнано терористичною організацією, тощо [4]. Під впливом подібної неначебто правдивої інформації в особистісній структурі багатьох людей відбуваються зміни, оскільки формування й укорінення в їх свідомості рухливих інформаційно-віртуальних образів і форм взаємодії з агентами соціальних мереж розмиває ціннісно-нормативні патерни, які були сформовані під впливом соціального середовища, в якому людина розвивалася та виховувалася.

А відтак, віртуальні образи-норми негативно впливають на особистісне «Я», порушуючи звичне ставлення людини й до оточення, і до природи, і до предметно-речового світу, а в конкретній ситуації – до тих суспільних змін, які відбуваються в сучасній Україні. Особистісні зміни можуть бути і конструктивними, і деструктивними, вони можуть сприяти розвитку людини, посилюючи її гуманістичну природу, і, навпаки, можуть призводити до проявів її агресивних та руйнівних властивостей, що приховані в глибинно-несвідомому «Ід» (З. Фройд).

Між тим універсальна сутність людини уможливорює кореляцію цього впливу відповідно до її потреб і бажань, запобігаючи руйнації особистісної структури. Однак для цього потрібна оперативна (миттєва) і потужна інформаційно-освітня протидія, яка б відслідковувала й спростовувала фейкову інформацію в соціальних мережах. Звісно, що її суб'єктом-носієм мусить бути фахівець (індивід, група, організація тощо), який є експертом у відповідній сфері діяльності й переконливий у своїх контаргументах і доказах. На жаль, в українських мас-медіа мало таких експертів, більше того, вони, як правило, запізнюються з оцінкою псевдомеседжів і фейків та не завжди переконливі в їх спростуванні.

Тож дійсно існує **ризик** домінування, а згодом і укорінення в медійному просторі, зокрема в комп'ютерних соціальних мережах, псевдоінформації, яка спотворює реальні факти, вводячи людей в оману й формуючи в них спотворене сприйняття дійсності. Наприклад, нерідко у звітах державних структур (міністерств, відомств, органів місцевого самоврядування тощо) подається неправдива статистична інформація стосовно показників економічного розвитку країни чи регіону, соціально-демографічного стану, екологічного забруднення середовища тощо, яка використовується політиками, викладачами вищої школи, поширюючись серед різних соціальних груп і прошарків населення, зокрема серед студентської молоді.

Український філософ Б. А. Головка, розмірковуючи над тематичною диспозицією проблем та напрямів інформаційної соціології, вказує на те, що відкритість глобальної інформаційної мережі й відсутність санкціонованого контролю за рухом інформації в ній «має для суспільства певні негативні наслідки: поширення комп'ютерних вірусів, різні види інформаційного «засмічення» – «чорна», «сіра», «біла» дезінформація, «патогенні» тексти, порносайти, ... комп'ютерне хакерство, несанкціонований доступ, або «злам» сайтів державних установ та комерційних організацій з метою

отримання конфіденційних інформаційних ресурсів та переказування на інші рахунки фінансових ресурсів» [3, с. 129].

Перелічені негативні наслідки свідчать, що в діяльній діаді «людина – інформація» сформувався також **ризик деморалізації певних груп людей** під впливом комп'ютерної інформації, особливо підлітків і молоді, у яких досить нестійкою є нервова система й недостатньо сформовані особистісні ціннісно-нормативні системи. Існує немало прикладів того, коли молоді люди під впливом неперевіреної інформації втрачають обережність, довіряючись різним шахраям, аферистам, залучаються до різних релігійних, екстремістських, радикальних груп, сатанинських культур, мережевих «оргій», метою яких є політичний, релігійний або екстремістський фанатизм, який виявляється в асоціальній, делінквентній, а іноді й у суїцидальній поведінці. Фахівці зазначають, що «9 з 10 дітей у віці від 8 до 15 років стикалися з порнографією в мережі, близько 17% регулярно заглядають на заборонені ресурси, близько 5,5% готові втілити їх у життя» [5]. Як зазначає Н. А. Швець, сьогодні в Україні існує категорія людей, яка живе віртуальним життям по 10 годин на добу й більше, а 54% користувачів у віці від 13 до 23 років проводять в Інтернеті щоденно від 1 до 3 годин, тобто «більшість дітей уже не уявляє свого дозвілля без Інтернету, комп'ютерних ігор і чату. Заради життя в мережі, найчастіше, вони з легкістю жертвують уроками в школі. Інтернет, як павук, затуляє підлітка у свою павутину. І як тільки людина починає жити в ілюзорному світі, вона втрачає зв'язок зі світом реальним і потрапляє в залежність від всесвітньої мережі» [6]. Отже, існує реальний **ризик масової психологічної залежності** окремих груп населення, зокрема підлітків і молоді, від інтернет-інформації, наслідком якого є поширення психічних розладів і захворювань, не випадково у «психіатрів збільшується кількість пацієнтів, основні скарги яких пов'язані з впливом Інтернету» [6].

М. П. Скалецький, аналізуючи статтю С. А. Паршина і Б. В. Ахлібінського «Екологія человека в информационном и постиндустриальном обществе» [10], звертає увагу на ще один доволі небезпечний аспект інформаційного впливу на людину, а саме програмування та кодування її розумових процесів, що формує **ризик підпорядкування свідомості та інтелекту в масовому масштабі певним соціальним і/або політичним акторам** і приховує в собі реальну екологічну загрозу людству [11].

Названі ризики, що пов'язані з розвитком інформаційних потоків, Інтернету й комп'ютерних мереж, на жаль, повністю упередити неможливо, оскільки «глобальна інформаційна мережа як загальноцивілізаційний феномен сформувалася завдяки впровадженню інформаційно-технічної та інформаційно-комунікативної технологій в економічній, соціально-політичній, освітньо-комунікативній царинах суспільства», більше того, інформаційні технології «еволюціонують у зв'язку із сучасними біологіч-

ними технологіями, технологіями генної інженерії, електрохімії, ядерними та космічними технологіями» [3, с. 123].

А це означає, що розвиток людиною інформаційних технологій, в основі яких, звісно, лежить інформація та нові знання, мають неоднозначний вплив на життєве, зокрема природне довкілля, яке оточує людину. З одного боку, вони розкривають нові шляхи ресурсозбереження, енергозбереження, а з іншого – є досить небезпечними і для природи, і для екосистеми Землі, оскільки спрямовані на необмежене використання земних ресурсів, породжуючи екологічні ризики.

Екологічні ризики як біологи, екологи, так і соціологи розглядають у межах предмета соціології екології або інвайронментальної соціології, що досліджує специфічні взаємодії між людиною (суспільством) і довкіллям, а також виявляє вплив природних і суспільних факторів на людину та, навпаки, вплив людини на природу.

Звісно, вплив людини на природу опосередкований, насамперед, знаряддями праці, які в сучасних умовах створюються завдяки інформації та новітнім технологіям. Як зазначають соціологи, промислові об'єкти (атомні станції, залізниці, виробнича інфраструктура тощо), що належать до «другої», штучно створеної природи, у якій живе та діє людина, здебільшого й породжують екологічні проблеми, що виникають на межі екологічних і соціальних систем [7, с. 396–397]. Реально, що середовище життєдіяльності людини формується завдяки діяльній тріаді «людина – інформація (технологізація) – природа». Основними *екологічними ризиками*¹ цієї взаємодії є такі:

– забруднення атмосфери, джерелами якого є теплоелектростанції, металургійні підприємства, хімічні, цементні заводи та інші підприємства, що викидають у повітря токсичні речовини, які негативно впливають на здоров'я людей, зокрема на дихальні органи;

– забруднення гідросфери промисловими підприємствами та транспортними засобами, що знижує запаси питної води, погіршує фауну й флору водоймищ, унаслідок чого порушується кругообіг речовин у біосфері, знижується обсяг біомаси на планеті, знижується відтворення кисню;

– забруднення літосфери, тобто ґрунтів, відходами сучасного технологічного виробництва, зокрема металургійного та машинобудівного [8];

– погіршення здоров'я людей і скорочення тривалості їх життя, особливо в промислових регіонах.

Варто зазначити, що в сучасних українських умовах названі ризики мають цілком реальне підґрунтя. Так, І. М. Кузик і В. М. Артамонов зазна-

---

¹ Для розуміння екологічного ризику послуговуємося визначенням І. М. Кузика і В. М. Артамонова, які розглядають його як «не лише ймовірність виникнення змін навколишнього середовища або наслідків цих змін, що виникають після антропогенної дії, а ще ймовірність зміни або руйнування (загибелі) екологічного об'єкта або системи» [9, с. 235].

чають, що Україна лідирує в Європі не тільки за рівнем небезпечного впливу відходів техногенного промислового виробництва на природне навколишнє середовище (1700 шкідливих підприємств хімічного, металургійного та ресурсовидобувного профілю, які працюють у країні, є джерелами шкідливих викидів у природне середовище), а й за показниками захворюваності та смертності населення [9, с. 234].

Вочевидь, інформація, яку продукує й мультиплікує людина, приховує в собі не тільки ризики для людей і природи, але й надає певні шанси людству. Крилатий вислів «Поінформований (попереджений) – значить убезпечений» свідчить про те, що *сама по собі інформація (правдива, звичайно)* є певним **шансом упередження руйнівного впливу** техногенних і природних чинників, що загрожують здоров'ю та життю людини, а також природному середовищу й екосистемі. Поінформованість людини та суспільства сприяє убезпеченню від будь-якої загрози й упередженню руйнівних наслідків з боку інших людей чи техногенних виробництв.

По-друге, оскільки інформація, погодимося з Б. А. Головко, «в інформаційній економіці стає головним ресурсом поряд з сировиною і енергетикою» [3, с. 128], то вона тим самим надає суспільству **шанс стабільного економічного й соціального розвитку**, оскільки сприяє розробці та запровадженню інноваційних енергомістких технологій, які зменшують навантаження на людину та природу.

По-третє, інформація як базовий ресурс людини надає їй **шанс вільного доступу** до будь-яких інформаційних ресурсів не тільки тієї держави, громадянином якої вона є, а й практично всіх країн світу, що сприяє її інтелектуальному розвитку, надає можливостей вільного комунікативного зв'язку та мотивує на реалізацію своїх здібностей у будь-якій сфері діяльності й у будь-якій частині земної кулі. І хоча інформація щосекундно йде валом у медійному та інтернет-просторі, люди постійно відчують її нестачу. Особливо це стосується інформації про те, як зберегти здоров'я, як убезпечити себе і своїх дітей від руйнівного впливу зовнішнього середовища. Так, відомий український лікар-педіатр Євген Комаровський у статті «Прививка правди» акцентує увагу на тому, що українці відчують «інформаційний голод» стосовно того, як вижити без вакцин від туберкульозу, без сироватки від сказу, за відсутності закону про доступ онкохворих до наркотиків тощо [12]. Вочевидь, поширення правдивої й необхідної для людей інформації дає певні **шанси для підтримання та покращення їх здоров'я, життєвого тону, продовження життя й розумного ставлення до природного середовища їх існування**.

Висновки. Атрибутом інформаційного (програмованого, постіндустріального) суспільства й базовим ресурсом сучасної людини є інформація, яка одночасно є важливим чинником їх впливу на природу. Інформація, яка постійно вдосконалюється та примножується, завдяки розвитку розуму людини може мати різний за своїми наслідками характер – і констру-

ктивний, і деструктивний – і для соціального, і для природного середовища. З одного боку, інформація сприяє створенню інноваційних інформаційних технологій, удосконаленню знарядь праці та промислової сфери, що полегшує працю й побут, з іншого – технологізація та інформатизація збільшують навантаження на екологічну систему, призводячи до її розбалансування.

Тож діяльнісна тріада «людина – інформація – природа» загалом та її складові зокрема приховують у собі певні **інформаційні** (довірливого (бездумного) сприйняття значною кількістю людей псевдоінформації як правдивої й такої, що відповідає дійсності; деформації суспільної свідомості окремих груп людей під впливом маніпулятивних технологій; деморалізації певних груп людей під впливом комп'ютерної інформації; масової психологічної залежності окремих груп населення, зокрема підлітків і молоді від інтернет-інформації; підпорядкування свідомості та інтелекту в масовому масштабі певним соціальним і/або політичним акторам) та **екологічні** (забруднення атмосфери, гідросфери й літосфери під впливом техногенного промислового виробництва, яке вдосконалюється завдяки інформаційним технологіям; погіршення здоров'я й скорочення тривалості життя людей) **ризик** і для людини, і для суспільства, які потребують своєчасного діагностування та упередження.

З іншого боку, взаємодія людини й інформації надає певні **шанси**, зокрема *упередження руйнівного впливу* техногенних і природних чинників, що загрожують здоров'ю та життю людини, а також природному середовищу й екосистемі; *вільного доступу* до всіх інформаційних ресурсів і соціальних мереж, що сприяє інтелектуальному розвитку людини; *стабільного економічного та соціального розвитку*, оскільки сприяє розробці й запровадженню інноваційних енергомістких технологій; *підтримання та покращення здоров'я людей*, їх життєвого тону, продовження життя й розумного ставлення до природного середовища їх існування.

Звісно, дослідження проблеми взаємодії людини, інформації й природи ще має широкий спектр нез'ясованих зв'язків та аспектів, які приховують у собі певні ризики та певні шанси, адже суспільство ризику (У. Бех) бурхливо розвивається завдяки катастрофічному зростанню обсягу інформації та інтенсифікації людського інтелекту.

Список використаної літератури

1. Малюк А. Глобалізація як процес виникнення інформаційного суспільства / Андрій Малюк // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2015. – № 4. – С. 20–39.
2. Dijk J. Van. The Network Society: Social Aspects of New Media / J. van Dijk. – I. : Sage, 2005. – 301 p.
3. Головка Б. Інформаційна соціологія: тематична диспозиція / Борис Головка // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2004. – № 2. – С. 120–132.
4. Фальшивки російської пропаганди проти України [Електронний ресурс] // Антикор. – 2014. – 16 июня. – Режим доступу: http://antikor.com.ua/articles/7586-aljshivki_rossijskoji_propagandi_proti_ukrajini.

5. Вплив ЗМІ на свідомість людини [Електронний ресурс] / Володарська державна районна рада – 2015. – 18 лютого. – Режим доступу: http://volodarka-rda.gov.ua/index.php?option=com_content&view.
6. Швець Н. А. Інтернет залежність та її вплив на виховання підлітків [Електронний ресурс] / Н. А. Швець // Вісник психології і педагогіки. – Режим доступу: http://www.psych.kiev.ua/Швець_Н.А._Інтернет_залежність_та_її_вплив_на_виховання_підлітків.
7. Соціологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. В. Г. Городяненка. – Київ : Академія, 2003. – 560 с.
8. Забруднення атмосфери [Електронний ресурс] // Nova ekologia. – Режим доступу: <http://www.novaecologia.org/>
9. Кузик І. М. Визначення екологічних ризиків при функціонуванні породного відвалу та обґрунтування напрямів щодо їх подолання (методологічний аспект) / [Електронний ресурс] / І. М. Кузик, В. М. Артамонов. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/old_jrn/natural/Geodez/.../42.pdf.
10. Паршин С. А. Экология человека в информационном и постиндустриальном обществе / С. А. Паршин, Б. В. Ахлибининский // Россия: прошлое, настоящее и будущее: материалы Всероссийской научно-практической конференции. – Санкт-Петербург : БГТУ, 1996. – С. 102–108.
11. Скалецький М. Екологія людини в умовах становлення інформаційного суспільства [Електронний ресурс] / Михайло Скалецький // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2011. – № 692: Філософські науки. – С. 28–34. – Режим доступу: <http://liber.onu.edu.ua/opacunicode/index.php?url=/notices/index/IdNotice:-419293/Source:default>.
12. Комаровский Е. Прививка правды / Евгений Комаровский // Домашняя газета. – 2015. – 15 июня. – № 24 (1028). – С. 25.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2016.

Лобанова А. С., Кузёр А. Человек – информация – природа: риски и шансы взаимовлияния

В статье исследована проблема взаимодействия и взаимовлияния человека, информации и природы. В частности, обоснована научная мысль о том, что в условиях информационного (программируемого, постиндустриального) общества информация выступает не только базовым ресурсом человека, но и атрибутом общественной жизни, исполняя роль посредника между человеком и природой. Проанализированы и рассмотрены риски и шансы, которые несет информация для человека и природы. Проведена идея относительно необходимости распространения правдивой информации, которая бы уменьшала опасность современного мира с целью сохранения здоровья и жизни человека, а также экологического баланса в природе.

Ключевые слова: человек, информационное общество, природа, ресурс, информация, риски, шансы, опасность, сохранение жизни и природы.

Lobanova A., Kuz'or A. Man – Information – Nature: Risks And Chances Of Interaction

The article is deal with the problem of interaction and mutual influence of human, information and nature. In particular substantiated scientific thought that in the information (programmed, post-industrial) society information is not only a basic human resource but also an attribute of social life is mediator between man and nature.

An idea provides that information is constantly being improved and multiplied through the development of the man`s mind can be of different nature in its consequences – the constructive and destructive – for both the social and natural environment. On the one hand,

the information contributes to the creation of innovative information technology, tools and improve the industrial sector, facilitating work and life, on the other hand technologization and informatization increase the load on the ecological system, leading to its imbalance.

Therefore, activity-triad «people – information – nature» in general and in particular its components have information and environmental risks that require timely diagnosis and prevention.

The authors substantiate the risks following information: trusting (mindless) perception of a large number of people pseudoinformation as true; deformations of public consciousness of certain groups of people influenced by manipulative technologies; demoralization of certain groups of people under the influence of computer information; mass psychological dependence of certain population groups, including teens and youth from online information; subordination of consciousness and intellect on a mass scale certain social and / or political actors.

Among the major environmental risks, according to authors are: pollution of the atmosphere, hydrosphere and lithosphere under the influence of man-made industrial production, which is improved by information technology; deteriorating of health and reduce life expectancy; depletion of natural resources and more.

The work is substantiated the idea that, on the other hand, human interaction and provides information and some chances, including the prevention of the devastating impact of man-made and natural factors that threaten the health and life of humans and the environment and the ecosystem; free access to all information resources and social networks that promotes intellectual development of man; sustainable economic and social development, as it helps the development and introduction of innovative energy-intensive technologies; maintain and improve the health of people, their vitality, life extension and a reasonable relationship to the natural environment of their existence.

Of course that researching the problems of human interaction, information and nature still has a wide range of obscure links and aspects that lead certain risks and certain chances because society risk (U. Beh) is is developing rapidly, thanks to increasing the amount of information and the intensification human intelligence.

Key words: *man, informative society, nature, resource, information, dangers, chances, maintenance of life and nature.*